

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

PL. ÚS 45/2014-78

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 4. marca 2015 v pléne zloženom z predsedníčky Ivetty Macejkovej a zo sudcov Jany Baricovej, Petra Brňáka, Ľubomíra Dobríka (sudca spravodajca), Ľudmily Gajdošíkovej, Sergeja Kohuta, Milana Ľalíka, Marianny Mochnáčovej, Ladislava Orosza a Rudolfa Tkáčika prerokoval sťažnosť [REDAKČNÝ ZNAČENIE], [REDAKČNÝ ZNAČENIE], zastúpeného advokátkou JUDr. Ing. Elenou Divko, Gorkého 1/A, Skalica, za účasti [REDAKČNÝ ZNAČENIE], [REDAKČNÝ ZNAČENIE], zastúpenej obchodnou spoločnosťou Advokátska kancelária JUDr. Rojko s. r. o., Železničná 90/12, Považská Bystrica, v mene ktorej koná advokát JUDr. Stanislav Rojko, ktorou namieta neústavnosť a nezákonnosť volieb starostu obce Brvnište konaných 15. novembra 2014, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKČNÝ ZNAČENIE] z a m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola elektronickými prostriedkami 25. novembra 2014 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), podpísaná zaručeným elektronickým podpisom podľa § 59 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ktorou namieta neústavnosť a nezákonnosť volieb starostu obce Brvnište konaných 15. novembra 2014 (ďalej aj „napadnuté voľby“).

Sťažovateľ v sťažnosti uvádza, že v napadnutých voľbách získal zo 700 odovzdaných platných hlasov 260 hlasov, pričom jeho protikandidátka [REDAKOVANÉ] (ďalej len „odporkyňa“) získala v napadnutých voľbách 329 hlasov. Svojou sťažnosťou namieta v prvom rade porušenie § 36 zákona Slovenskej národnej rady č. 346/1990 Zb. o voľbách do orgánov samosprávy obcí v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákona o voľbách“ alebo aj „volebný zákon“), pretože pri sčítavaní hlasov miestnou volebnou komisiou, ktorá plnila aj úlohy okrskovej volebnej komisie (ďalej len „volebná komisia“), boli prítomné a sčítavania sa reálne zúčastňovali aj iné osoby ako členovia volebnej komisie, konkrétne [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], ktorá je zamestnankyňou obecného úradu. V tejto súvislosti sťažovateľ namieta, že volebná komisia uvedeným osobám nepovolila, aby sa zúčastňovali pri sčítavaní hlasov, pričom označené ustanovenie zákona o voľbách neumožňuje nečlenovi volebnej komisie do sčítavania hlasov aktívne zasahovať. Uvedené pritom mohlo ovplyvniť výsledok počtu hlasov. S poukazom na výpoveď *„predsedkyne volebnej komisie vyplýva, že z dlhodobých a zdravotných ťažkostí, si neuvedomovala svoje postavenie a mala voči takýmto osobám urobiť rúzne opatrenia... Tým, že sa tieto osoby zúčastnili na sčítaní hlasovania je treba hodnotiť ako okolnosti (porušenie zákona), ktoré mohli nežiaduco ovplyvniť výsledok volieb do obecného zastupiteľstva.“*

Sťažovateľ ďalej namieta, že počas sčítavania hlasov sa jeden z členov volebnej komisie *„odobral na fajčiarsku prestávku“*, čím podľa jeho názoru došlo k prerušeniu sčítavania hlasov, v čom vidí hrubé porušenie zákona, pretože *„mohlo dôjsť k manipulácii*

s hlasovacími lístky, keďže sa pri sčítaní hlasov nezúčastnili všetky členovia komisie“. Rovnako namieta aj účasť zapisovateľky volebnej komisie pri evidovaní voličov zúčastňujúcich sa napadnutých volieb vyznačovaním v jednom z dvoch rovnopisov zoznamov voličov, čo dáva do rozporu s § 31 zákona o voľbách. Aj tým mohlo podľa jeho názoru dôjsť k manipulácii s hlasovacími lístkami, keďže *„zapisovateľka zasahovala krúžkovaním občanov do zoznamu voličov, sčítanie hlasovacích lístkov sa vykonávalo s prerušením z dôvodu fajčiarskej prestávky jedného člena komisie a taktiež sa pri sčítaní hlasov zúčastnili vo volebnej miestnosti aj tretie osoby ako bola zamestnankyňa obecného úradu a dvaja pozorovatelia, ktorých do tejto funkcie delegovala terajšia starostka obce, a tým ovplyvnila slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti a tak dosiahla iný výsledok volieb, než si voliči skutočne želali.“*

Na základe uvedeného sťažovateľ navrhuje ústavnému súdu vydať nález, ktorým by vyhlásil *„volby starostu obce konané 15. 11. 2014 v obci Brvnište za neplatné“*. Zároveň žiadal rozhodnúť aj o úhrade trov právneho zastúpenia sťažovateľa tak, že na túto povinnosť by zaviazal odporkyňu.

Uznesením č. k. PL. ÚS 45/2014-12 zo 17. decembra 2014 prijal ústavný súd predmetnú sťažnosť na ďalšie konanie.

V stanovisku z 23. januára 2015 k prijatej sťažnosti odporkyňa popiera, že by počas toho, ako bola volič, nahlásila volebnej komisii dvoch pozorovateľov, pričom uvádza, že *«občianky [černá štvorcová] a [černá štvorcová] sa u mňa informovali, či je možné, aby sa zúčastnili na sčítaní hlasov, ja som im povedala, že na toto sa opýtam volebnej komisie, ale o ich účasti musí rozhodnúť volebná komisia, v žiadnom prípade som ja tieto osoby ako „pozorovateľky nedelegovala“*. O účasť v požadovanom čase tieto osoby žiadali už volebnú komisiu alebo jej predsedkyňu, ja som účasť týchto osôb na voľbách alebo sčítavaní hlasov žiadnym spôsobom neovplyvňovala.». Nadväzne na to odporkyňa uvádza, že *„volebná komisia mala možnosť vykonať príslušné opatrenia k tomu, aby neoprávnená osoba nebola prítomná pri voľbách alebo sčítavaní hlasov“*. Zároveň popiera, že by predsedníčke

volebnej komisie [REDAKOVANÉ] činnosť vo volebnej komisii nanútila, a pripomína, že má dlhoročné skúsenosti s pôsobením vo volebných komisiách. Namieta tiež obsah k sťažnosti pripojených čestných vyhlásení členov volebnej komisie, ktoré považuje za neprípustné a účelové, pokiaľ sú takéto vyhlásenia v rozpore s obsahom volebnej zápisnice, ktorú títo členovia bez výhrad podpísali. Poukazuje na ňou zabezpečené čestné vyhlásenia členov volebných komisií, z ktorých nevyplýva, že by počas priebehu volieb a zisťovania ich výsledkov došlo „k nejakým neoprávneným alebo nezákonným zásahom“ a že zápisnica volebnej komisie „bola vyhotovená a podpísaná bez výhrad. Pokiaľ došlo k nejakej činnosti v súvislosti s voľbami, jednalo sa o príchod [REDAKOVANÉ], ktorý je bratom sťažovateľa a jeho postup, prípadne oznámenie riešila polícia na mieste samom. Informácie polícia požadovala jednak od [REDAKOVANÉ], ale aj od prítomných členiek volebnej komisie a o tejto skutočnosti sa vyjadrili vo svojom čestnom vyhlásení, táto skutočnosť nemala žiadny vplyv na priebeh a sčítanie hlasov, ani na vyhotovenie zápisnice, nakoľko v tom čase už zápisnica bola odvezená na obvodnú volebnú komisiu.“.

K námietke sťažovateľa o vzdialení sa jedného člena volebnej komisie počas sčítavania hlasov na „fajčiarsku prestávku“ odporkyňa uvádza, že jej krátke vzdialenie sa z volebnej miestnosti v čase medzi sčítavaním hlasov kandidátov na funkciu starostu a hlasov kandidátov na funkciu poslancov obecného zastupiteľstva „ničím neovplyvnilo sčítavanie hlasov, nejednalo sa o svojvoľnú prestávku a táto prestávka bola vyvolaná hygienickou potrebou a bola vykonávaná so súhlasom všetkých členiek volebnej komisie“. Odmieta aj námietky sťažovateľa týkajúce sa činnosti zapisovateľky volebnej komisie, ktorá pre volebnú komisiu vykonávala len administratívne činnosti.

Následne poukazuje na rozdiel platných hlasov medzi ňou a sťažovateľom, ktorý predstavuje približne 10 % platných hlasov, a uvádza, že v prípade manipulácie s volebnými lístkami by pri takomto počte táto skutočnosť nemohla „ujasť pozornosti ktorejkoľvek členky volebnej komisie alebo zapisovateľky, prípadne tzv. pozorovateľiek“. V závere svojho vyjadrenia uvádza, že zápisnica o výsledku volieb „je zásadným volebným dokumentom,

ktorým sa v podstate potvrdí priebeh volieb, počet hlasov a zvolení kandidáti, ako aj iné skutočnosti, ktoré by mohli mať vplyv na priebeh a výsledky volieb.

V prípade, ak zápisnica neobsahuje žiadne námietky alebo výhrady, ak bola podpísaná všetkými členmi /členkami/ volebnej komisie, je potrebné takúto zápisnicu považovať za platnú a na jej platnosti nemôže zmeniť nič ani nejaké tzv. čestné vyhlásenie, o to viac, že takéto čestné vyhlásenie je vyhotovené len na žiadosť a z iniciatívy niektorého kandidáta. V danom prípade k prvotným takýmto úkonom došlo zo strany sťažovateľa, keď prostredníctvom svojej právnej zástupkyne dal do advokátskej kancelárie predvolať členky volebnej komisie, dal vyhotoviť tzv. čestné vyhlásenia a z takýchto čestných vyhlásení použil iba tie vyhlásenia, ktoré nejakým spôsobom vyhovujú zámerom sťažovateľa. Pritom obsah takýchto čestných vyhlásení nebol známy ani mne ako druhej strane sporu, nebol známy ani ostatným zainteresovaným osobám, najmä členkám volebnej komisie, preto na obsah tzv. čestných vyhlásení v ústavnej sťažnosti nebolo možné priamo reagovať vo vzťahu k tým osobám, od ktorých tzv. čestné vyhlásenie bolo doložené, inak len tým, aby sa k obsahu ústavnej sťažnosti vyjadrili aj ostatné členky volebnej komisie, zapisovateľka a pracovníčka, ktorá priebeh volieb administratívne - technicky zabezpečovala.“.

Odporkyňa považuje tvrdenia sťažovateľa len za účelovú konštrukciu, ktorá sa zakladá na nepresných a nepravdivých údajoch, a preto navrhuje jeho sťažnosť zamietnuť a sťažovateľa zaviazať na zaplatenie trov jej právneho zastúpenia.

II.

Skutkové zistenia ústavného súdu

Ústavný súd sa pre účely preukázania rozhodujúcich skutočností týkajúcich sa priebehu volieb a zisťovania ich výsledkov oboznámil s kópiami zápisníc volebnej komisie o výsledku volieb, listinnými dôkazmi predloženými účastníkmi konania vrátane predložených čestných vyhlásení a vypočul vybraných členov volebnej komisie, zapisovateľku volebnej komisie a ostatných osôb prítomných pri sčítavaní hlasov.

Z ústavnému súdu predloženej kópie zápisnice miestnej volebnej komisie vyplýva, že v obci Brvnište bolo zapísaných v zoznamoch voličov 995 osôb, z toho volebné obálky boli vydané 712 voličom, do volebných schránok bolo odovzdaných tiež 712 volebných obálok, pričom pre voľby starostu obce bolo odovzdaných 700 platných hlasovacích lístkov. Za starostu obce bola počtom hlasov 329 zvolená odporkyňa ako kandidátka s poradovým číslom 3. Sťažovateľ ako kandidát s poradovým č. 2 získal v napadnutých voľbách 260 hlasov. Posledný kandidát s poradovým č. 1 získal 111 hlasov. Výsledky volieb (dosiahnuté počty hlasov pre jednotlivých kandidátov) zachytené v uvedenej zápisnici sťažovatelia ani odporca nespochybňovali a nenavrhl ani ich prepočítanie, preto si ústavný súd tieto skutočnosti v ďalšom konaní osvojil ako nesporné.

Za účasti účastníkov konania a ich právnych zástupcov vykonal ústavný súd sudcom spravodajcom, ktorý bol uznesením ústavného súdu sp. zn. Spr 1620/2014 zo 17. decembra 2014 poverený vykonaním dôkazov mimo verejného zasadnutia, aj výsluch stranami navrhnutých svedkov, konkrétne predsedníčky volebnej komisie [REDACTED], členiek volebnej komisie [REDACTED] a [REDACTED], zapisovateľky [REDACTED], ďalej [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED].

Zo svedeckých výpovedí svedkyne [REDACTED] a [REDACTED] vyplynulo, že pozorovateľky [REDACTED] a [REDACTED], ako aj [REDACTED] sa zúčastňovali sčítavania hlasov tak, že „vyberali hlasovacie lístky z obálok“ a počítali zistené hlasy „na kalkulačke“. Podľa svedkyne [REDACTED] mala [REDACTED], ktorá nebola ani členkou volebnej komisie, dokonca sčítavanie hlasov riadiť (pred sčítaním hlasov mala verejne vyhlásiť „*ideme na to*“). Volebnú schránku s odovzdanými obálkami mala na stôl vysypať [REDACTED]. Pokiaľ ide o postup sčítavania hlasov, obidve členky volebnej komisie uviedli, že najskôr sa sčítavali hlasovacie lístky na poslancov a až po prestávke hlasovacie lístky odovzdané vo voľbách starostu obce. V súvislosti s touto prestávkou [REDACTED] uviedla, že počas prestávky v priebehu sčítavania hlasov mohlo byť do odovzdaných hlasovacích lístkov na funkciu starostu obce

zasiahnuté, avšak konkrétne sama žiadnu manipuláciu nedosvedčila, uvádzajúc, že nemá prehľad o tom, čo sa v tom čase vo volebnej miestnosti dialo. Podľa [REDACTED] sa aj na sčítavaní hlasov starostu zúčastňovala [REDACTED] i pozorovateľky, ktoré si spočítané hlasovacie lístky následne ešte raz prepočítali. Existenciu neúradných volebných obálok v schránkach však označené svedkyne nezistili. Z ich výsluchu tiež vyplynulo, že starostka obce (odporkyňa) sa počas sčítavania hlasov vo volebnej miestnosti nezdržovala. Obidve svedkyne podpísali aj čestné vyhlásenia pripojené k sťažnosti z 22. novembra 2014 a k okolnostiam ich vyhotovenia uviedli, že tieto čestné vyhlásenia boli spisované v advokátskej kancelárii právnej zástupkyne sťažovateľa, pričom obidve sa k obsahu týchto vyhlásení prihlásili. V čestných vyhláseniach vyjadrujú nesúhlas s prítomnosťou a s činnosťou [REDACTED] v napadnutých voľbách, ako aj s prítomnosťou pozorovateľiek pri sčítavaní hlasov, keďže o povolení ich namietanej prítomnosti volebná komisia nerozhodovala.

Svedkyne [REDACTED], členka volebnej komisie, a [REDACTED], zapisovateľka volebnej komisie, pri svojom výsluchu uviedli, že pozorovatelia ani pani [REDACTED] sčítavanie hlasov nevykonávali a rovnako ho nevykonávala ani zapisovateľka volebnej komisie. [REDACTED] pri sčítavaní hlasov zberala len otvorené volebné obálky po tom, ako z nich boli vybrané hlasovacie lístky. Pozorovateľky sa pri sčítavaní hlasovacích lístkov vôbec nedotýkali, stáli alebo sedeli pri členoch volebnej komisie, každá na inej strane volebnej miestnosti. [REDACTED] uviedla, že sa spolu so svedkyňou [REDACTED] zúčastňovala zaznamenávania voličov do volebných zoznamov, hlasovacie lístky ani obálky však voličom nevydávala, to robili členovia volebnej komisie. K postupu pri sčítavaní hlasov uviedla, že pozorovateľky sčítavať hlasy nevidela (ani sama hlasy nesčítavala) a volebná miestnosť neostala ani počas prestávky v sčítavaní hlasov bez dozoru členov volebnej komisie. Podľa ich názoru nenastala ani situácia, že by v miestnosti s hlasovacími lístkami bol prítomný len jeden člen volebnej komisie. Označené svedkyne k veci poskytli čestné vyhlásenia, ktoré boli ústavnému súdu doručené ako prílohy vyjadrenia odporkyne k sťažnosti, z ktorých vyplýva, že priebeh volieb nepovažujú ničím za narušený.

Zo svedeckých výpovedí [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] zhodne vyplýva, že [REDAKOVANÉ] bola vodičkou motorového vozidla, ktorým sa svedkyňa [REDAKOVANÉ] a ďalšia členka volebnej komisie presúvali po obci za voličmi, ktorí požiadali o možnosť voliť do prenosnej volebnej schránky. O tomto spôsobe hlasovania neboli z ich strany uvedené žiadne závažné okolnosti majúce vplyv na priebeh napadnutých volieb. Zápisnicu okrskovej volebnej komisie aj zápisnicu miestnej volebnej komisie podpísali všetci členovia volebnej komisie bez výhrad, čo napokon potvrdili všetci vypočúvaní členovia volebnej komisie. K dôvodom prítomnosti príslušníkov Policajného zboru zhodne uviedli, že sa tak udialo z dôvodu prítomnosti brata sťažovateľa, ktorý sa mal pod vplyvom alkoholu sťažovať na priebeh volieb, do zisťovania ich výsledkov však táto udalosť v žiadnom prípade nezasiahla.

Svedkyňa [REDAKOVANÉ] uviedla, že je zamestnankyňou obce, ktorá bola starostkou poverená technicko-organizačnou prípravou volieb, súčinnosťou s volebnou komisiou pri zabezpečení ich priebehu a konečnou archiváciou volebnej dokumentácie. Bola poverená vedením služobného vozidla pri prevážaní členov volebnej komisie s prenosnou volebnou schránkou a pri doručovaní volebných zápisníc obvodnej volebnej komisie. Pri svojom výsluchu poprela zasahovanie do priebehu sčítavania hlasov volebnou komisiou, pripustila len zbieranie otvorených volebných obálok, ich následné preliepanie páskou a postupné ukladanie k ostatnej volebnej dokumentácii, ktorá bola určená na archiváciu. Zároveň potvrdila spísanie čestného vyhlásenia pripojeného k vyjadreniu odporkyne u jej právneho zástupcu.

Svedkyne [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] potvrdili, že sčítavania hlasov sa zúčastnili z vlastnej iniciatívy ako pozorovateľky. Podpísali len listinu o svojej prítomnosti pri sčítavaní hlasov v napadnutých voľbách. Zhodne uviedli, že proti ich prítomnosti nikto z volebnej komisie nevzniesol žiadne námietky a o ich prítomnosti sa nehlasovalo. Aktívne sčítavanie hlasov z ich strany popreli, rovnako ako manipuláciu s volebnými schránkami či hlasovacími lístkami, ktorých sa podľa vlastných tvrdení

nedotýkali. Po sčítaní hlasov odišli ešte pred podpisom volebných zápisníc z volebnej miestnosti. Aj označené pozorovateľky potvrdili spísanie čestného vyhlásenia o ich účasti na voľbách u právneho zástupcu odporkyne, ktoré bolo ústavnému súdu doručené k vyjadreniu k sťažnosti.

Z čestných vyhlásení [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] predložených odporkyňou spolu s jej vyjadrením k sťažnosti a čestného vyhlásenia [REDAKOVANÉ] predloženej sťažovateľom ústavný súd nezistil žiadne ďalšie skutočnosti, ktoré by súviseli s napadnutými voľbami, ako tie, ktoré boli zistené vykonanými výsluchmi, respektíve z ostatných účastníkmi konania predložených čestných vyhlásení.

Opísané skutkové zistenia vzťahujúce sa na napadnuté voľby sa tak stali podkladom pre rozhodnutie ústavného súdu o predmetnej sťažnosti.

III.

Právne východiská a závery ústavného súdu

Podľa čl. 124 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 129 ods. 2 ústavy ústavný súd rozhoduje o ústavnosti a zákonnosti volieb prezidenta Slovenskej republiky, volieb do Národnej rady Slovenskej republiky, volieb do orgánov územnej samosprávy a volieb do Európskeho parlamentu.

Podľa čl. 30 ods. 1 prvej vety ústavy občania majú právo zúčastňovať sa na správe verejných vecí priamo alebo slobodnou voľbou svojich zástupcov.

Podľa čl. 31 ústavy zákonná úprava všetkých politických práv a slobôd a jej výklad a používanie musia umožňovať a ochraňovať slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti.

Podľa § 11 ods. 7 zákona o voľbách volebná komisia na svojom prvom zasadaní určí dohodou zo svojho stredú predsedu a podpredsedu. Ak nedôjde k dohode, určí sa predseda a podpredseda žrebovaním. Žrebovanie riadi najstarší člen volebnej komisie.

Podľa § 11a ods. 1 zákona o voľbách zapisovateľ volebnej komisie zabezpečuje organizačné a administratívne záležitosti súvisiace s prípravou a priebehom rokovania volebnej komisie. Zároveň plní funkciu odborného poradcu volebnej komisie.

Podľa § 31 ods. 6 zákona o voľbách volič môže požiadať zo závažných, najmä zdravotných dôvodov okrskovú volebnú komisiu o to, aby mohol hlasovať mimo volebnej miestnosti, a to len v územnom obvode volebného okrsku, pre ktorý bola okrsková volebná komisia zriadená. V takom prípade okrsková volebná komisia vyšle k voličovi dvoch svojich členov s prenosnou volebnou schránkou, hlasovacími lístkami a obálkou. Volič hlasuje tak, aby sa dodržala tajnosť hlasovania.

Podľa § 33 zákona o voľbách za poriadok vo volebnej miestnosti a v jej bezprostrednom okolí zodpovedá predseda okrskovej volebnej komisie. Jeho pokyny na zachovanie poriadku vo volebnej miestnosti a dôstojný priebeh hlasovania sú záväzné pre všetkých prítomných.

Podľa § 36 zákona o voľbách v miestnosti, kde okrsková volebná komisia sčíta hlasy, majú právo byť prítomní členovia volebných komisií vyššieho stupňa a pracovníci ich odborných (sumarizačných) útvarov, ako i osoby, ktorým na to dala povolenie okrsková volebná komisia.

Podľa § 37 ods. 1 zákona o voľbách po ukončení hlasovania dá predseda okrskovej volebnej komisie zapečatiť nepoužité hlasovacie lístky a obálky a potom dá otvoriť volebnú schránku. Ak okrsková volebná komisia použila na výslovnú žiadosť jednotlivých voličov aj prenosnú volebnú schránku, komisia obsah schránok po ich otvorení zmieša.

Podľa § 37 ods. 2 zákona o voľbách okrsková volebná komisia vyberie obálky s hlasovacími lístkami z volebnej schránky, spočíta obálky a porovná počet obálok so záznamami v zozname voličov. Neúradné obálky komisia vylúči.

Podľa § 37 ods. 3 volebného zákona po vybratí hlasovacích lístkov z obálok okrsková volebná komisia rozdelí hlasovacie lístky pre voľby do obecného (mestského) zastupiteľstva a osobitne pre voľby starostu obce (primátora). Potom zistí počet platných hlasov odovzdaných pre jednotlivých kandidátov. Výsledky zapíše do zápisnice o hlasovaní.

Podľa § 37 ods. 4 volebného zákona každý člen okrskovej volebnej komisie môže nazerať do hlasovacích lístkov. Predseda okrskovej volebnej komisie kontroluje správnosť sčítania hlasov.

Podľa § 63 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde ústavný súd môže sťažnosť zamietnuť.

Podstatou ochrany ústavnosti vo volebných veciach je ochrana práv zaručených čl. 30 ústavy, t. j. aktívneho a pasívneho volebného práva. Všeobecné volebné právo, ktoré je v tomto článku zaručené, znamená právo všetkých občanov v danom štáte, ktorí dosiahli istú vekovú hranicu, jednak svojím hlasom spolurozhodovať pri tvorbe zastupiteľských orgánov (aktívne volebné právo) a jednak uchádzať sa o zvolenie za člena niektorého zo zastupiteľských orgánov (pasívne volebné právo). Rovnosť volebného práva znamená zaručenie toho, aby každý z voličov i kandidátov mal rovnaké postavenie.

Podstatou zákonnosti volieb do orgánov samosprávy obcí je uskutočnenie volieb v súlade so všetkými právnymi predpismi so silou zákona, ktoré sa týkajú volieb do orgánov samosprávy obcí (mutatis mutandis PL. ÚS 34/99). Zistená nezákonnosť volieb do orgánov samosprávy obcí musí byť v príčinnej súvislosti s takým následkom porušenia práv, ktoré

je v konečnom dôsledku porušením ústavného volebného práva a jeho princípov (mutatis mutandis PL. ÚS 21/94).

Ústavný súd už vo viacerých svojich rozhodnutiach zdôraznil, že voľby sú prostriedkom pravidelného obnovovania verejnej moci občanmi. Hrubé, závažné alebo viacnásobné porušenie práv občanov priznaných zákonom alebo ústavou zakladá právomoc ústavného súdu zrušiť napadnutý výsledok volieb alebo vyhlásiť voľby za neplatné, pretože namietané porušenie práv mohlo ovplyvniť priebeh a výsledok volieb. Pojem „priebeh volieb“ nezahŕňa iba hlasovanie voličov, ale aj všetky iné úkony subjektov zúčastnených na voľbách, ktoré sú v príčinnej súvislosti s voľbami (PL. ÚS 18/99).

Volebná komisia je orgánom verejnej moci, ktorý túto vykonáva vo verejnom záujme. Inak povedané, volebná komisia je inštitúciou verejnej moci a činnosť, ktorú vykonáva, je činnosťou vykonávanou vo verejnom záujme. Príprava a zabezpečenie volieb je vo verejnom záujme, a preto vytvorenie orgánu verejnej moci, akým je volebná komisia, zaraďuje tento orgán medzi orgány verejnej moci. Rozhodnutia volebnej komisie podliehajú v zmysle čl. 129 ods. 2 ústavy súdnemu dohľadu, ak sa ho oprávnené osoby dožadujú.

V rámci konania o volebných sťažnostiach (agendy volebného súdnictva aj vo vzťahu ku konaniam ústavnému súdu o týchto veciach) sa neuplatňuje teória tzv. „absolútnych vád“ volebného procesu, t. j. takých porušení volebného zákona, ktoré by mali za následok automatické zrušenie volieb (volieb kandidáta alebo výsledku hlasovania). Vzhľadom na túto skutočnosť treba považovať všetky možné pochybenia a vady volebného procesu za relatívne a zvažovať, resp. zohľadňovať ich význam podľa ich vplyvu na výsledok volieb do zastupiteľského orgánu alebo na výsledok voľby konkrétneho kandidáta. Overovanie volieb je založené na predpoklade objektívnej súvislosti medzi volebnou vadou a zložením zastupiteľského zboru alebo minimálne takej novej príčinnej súvislosti (princíp potenciálnej kauzality) (m. m. PL. ÚS 7/2010).

S ohľadom na tieto zásady a kritériá ústavný súd preto posúdil, či tvrdenia sťažovateľa boli vykonaným dokazovaním preukázané a či boli spôsobilé priamo ovplyvniť výsledok volieb.

Podstatou sťažnosti bola námietka proti účasti [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED] pri sčítaní hlasov v napadnutých voľbách, námietka prerušenia sčítavania „fajčiarskou prestávkou“ a námietka prekročenia zákonom ustanovených oprávnení zapisovateľkou volebnej komisie pri zaznamenávaní voličov, ktorí v napadnutých voľbách využili svoje aktívne volebné právo. Z listinných dôkazov predložených účastníkmi konania ani z ústavným súdom vykonaného dokazovania však nevyplýva, že by zistené nedostatky odôvodňovali záver o takom hrubom a závažnom porušení práv občanov priznaných zákonom alebo ústavou, ktoré by viedlo ústavný súd k využitiu právomoci zrušiť napadnutý výsledok volieb alebo ich vyhláseniu za neplatné.

Z vykonaného dokazovania nesporne vyplynulo, že o prítomnosti zamestnankyne obecného úradu [REDACTED], ako aj [REDACTED] a [REDACTED], ktoré požiadali o svoju účasť ako nezávislé pozorovateľky, volebná komisia nehlasovala, zároveň však nebolo zistené, že by niektorý z členov volebnej komisie vrátane [REDACTED] výslovne (pred alebo aj počas sčítania) navrhoval hlasovať o ich prítomnosti pri sčítaní. Citovaný § 36 zákona o voľbách pritom umožňuje pri sčítaní hlasov aj prítomnosť iných osôb ako členov volebnej komisie za podmienky, že volebná komisia ich účasť na sčítaní hlasov povolí. V okolnostiach daného prípadu sa teda sčítavania hlasov uvedené osoby zúčastnili síce bez toho, aby bolo volebnou komisiou formálne takéto povolenie písomne udelené, avšak celý priebeh sčítavania hlasov signalizuje minimálne konkludentný súhlas členov volebnej komisie s ich prítomnosťou. Nikto z členov komisie prítomnosť označených osôb nenamietal. V konečnom dôsledku všetci členovia volebnej komisie podpísali zápisnicu o hlasovaní bez výhrad, čo tento záver ústavného súdu podporuje. Z uvedeného dôvodu len prítomnosť osôb, ktoré nemali písomný súhlas volebnej komisie a ktoré neboli členmi volebnej komisie pri sčítaní hlasov, nemožno hodnotiť ako

také porušenie volebných predpisov, ktoré by mohlo odôvodniť vyhlásenie napadnutých volieb za neplatné.

Pokiaľ ide o podstatu námietky sťažovateľa týkajúcu sa účasti [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED], v zmysle ktorej mali uvedené osoby aj sčítavať hlasy, ústavný súd síce zaznamenal rozpornosť tvrdení jednotlivých členov volebnej komisie, no uvedené nevyhodnotil ako dostatočné na uplatnenie svojej právomoci zakotvenej v § 63 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde. Zatiaľ čo podľa [REDACTED] [REDACTED] mali z volebných obálok vyťahovať označené osoby a zapisovateľka aj hlasovacie lístky, podľa [REDACTED] mala [REDACTED] držať v ruke len niektoré volebné obálky po ich vysypaní z volebnej schránky a hlasovacie lístky z volebných obálok už nevyberala. [REDACTED] naproti tomu odmietla, že by z volebných obálok vyberal hlasovacie lístky niekto iný ako členovia volebnej komisie, hoci pripustila možnosť, že nejaké obálky [REDACTED] v ruke držala. Túto skutočnosť pri svojom výsluchu potvrdila [REDACTED] dôvodiac tým, že ako zamestnankyňa obecného úradu bola poverená technickým zabezpečením volieb a archiváciou volebnej dokumentácie, a preto počas sčítavania hlasov otvorené volebné obálky po vybratí hlasovacích lístkov z nich členmi volebnej komisie zbierala a tieto následne pripravovala na archiváciu prelepením papierovou lepiacou páskou.

Okrem [REDACTED] žiaden z členov volebnej komisie ani nikto z ostatných ústavným súdom vypočutých svedkov nepotvrdil, že by sčítavanie hlasov z hlasovacích lístkov vykonávali priamo aj iné osoby ako členovia volebnej komisie. Svedkyňa [REDACTED] navyše vo vzťahu k sčítaniu hlasovacích lístkov odovzdaných vo voľbách starostu obce uviedla, že prepočítanie týchto hlasovacích lístkov sa vykonalo členmi volebnej komisie opakovane, pričom podľa jej tvrdenia si pozorovateľky tieto hlasovacie lístky prepočítali až po ich sčítaní volebnou komisiou, teda po zistení konečných výsledkov volieb. Pritom ani uvedená svedkyňa ako členka volebnej komisie v procese sčítavania hlasov v napadnutých voľbách nezaznamenala žiaden konkrétny pokus o manipuláciu so sčítavanými hlasovacími lístkami.

Ústavný súd poznamenáva, že sťažovateľ netvrdil a ani žiaden svedok nesvedčil o porušení volebných predpisov v tom smere, že by volebná komisia pred sčítavaním hlasov nezapečatila nepoužité hlasovacie lístky alebo nepoužité volebné obálky. Je teda zrejmé, že vo fáze sčítavania hlasov volebná komisia zisťovala výsledky volieb len z hlasovacích lístkov vložených do volebných obálok odovzdaných do volebných schránok. Zo zápisnice okrskovej volebnej komisie ústavný súd zistil, že počet odovzdaných volebných obálok je v zhode s počtom vydaných volebných obálok (712 ks). Svoje zistenia volebná komisia riadne zaznamenala v zápisnici okrskovej volebnej komisie, ako aj v zápisnici miestnej volebnej komisie, ktorú všetci jej členovia vrátane predsedníčky [REDACTED] a členky [REDACTED] podpísali. S prihliadnutím na výsledky dokazovania v danej veci preto možno ustáliť záver, že výsledky napadnutých volieb, tak ako boli zapísané volebnou komisiou, zodpovedajú zisteniam, ku ktorým dospela volebná komisia sčítaním hlasov všetkými členmi volebnej komisie. Preukázaná sporná činnosť ďalších prítomných osôb pri sčítavaní hlasov síce mohla sčasti narušovať zákonom ustanovené volebné pravidlá, avšak v konaní nebolo preukázané, že by táto činnosť relevantne zasiahla do objektívneho zistenia výsledkov napadnutých volieb takým spôsobom, že by tieto výsledky mohli byť v rozpore so slobodne prejavenu vôľou voličov.

Ústavný súd zastáva názor, že ani ostatné sťažovateľom namietané skutočnosti nemohli vo svojej podstate proces zisťovania výsledkov napadnutých volieb ovplyvniť. Krátka prestávka medzi sčítaním hlasovacích lístkov odovzdaných pre voľby poslancov do obecného zastupiteľstva a hlasovacích lístkov pre voľby na funkciu starostu obce, počas ktorej nebola žiadnym dôkazom preukázaná akákoľvek manipulácia s odovzdanými hlasovacími lístkami (pretože tie aj počas prestávky zostali pod dozorom viacerých členov volebnej komisie), v konečnom dôsledku nemohla sama osebe spôsobiť zistenie nesprávnych výsledkov napadnutých volieb. Obdobne ústavný súd hodnotí aj námietku, že voličov, ktorým boli vydané volebné obálky a hlasovacie lístky, zaznamenávala do volebných zoznamov zapisovateľka volebnej komisie. Zo zistení ústavného súdu totiž vyplýva, že tak zapisovateľka volebnej komisie robila len do jedného z dvoch volebných

zoznamov, pričom do druhého zoznamu zaznamenávala voličov členka volebnej komisie [REDACTED]. Evidencia voličov a kontrola jej správnosti teda bola vždy v priamej dispozícii člena volebnej komisie (v danom prípade dokonca tej členky volebnej komisie, ktorá najviac tvrdila porušenie volebných pravidiel) a žiaden člen volebnej komisie nesvedčil, že by táto evidencia voličov bola chybná. Preto ani uvedená skutočnosť nemohla mať žiaden relevantný vplyv na zákonnosť a ústavnosť výsledku napadnutých volieb.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd dospel k záveru, že návrhu na vyhlásenie volieb na starostu obce Brvnište za neplatné nie je možné vyhovieť, pretože vykonaným dokazovaním nebola preukázaná taká volebná chyba, ktorá by bola v príčinnej súvislosti s výsledkom napadnutých volieb. Ústavný súd pritom dôsledne vychádzal z návrhu sťažovateľa, ktorým je ústavný súd podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde viazaný, teda bral do úvahy len prípadné porušenia zákona o voľbách, ktoré sa týkali volieb starostu obce, a nie poslancov obecného zastupiteľstva, ktoré sťažnosťou v lehote 10 dní od oznámenia výsledku volieb sťažovateľ nenapadol. Z uvedených dôvodov preto ústavný súd sťažnosť podľa § 63 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde zamietol.

Vzhľadom na osobitný charakter tohto konania, ktorého účelom je ochrana demokratických princípov volebného práva, zastáva ústavný súd názor, že využitie oprávnenia daného mu § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde (povinnosť úhrady trov konania niektorého účastníkov) nie je potrebné, a preto účastníkom konania nimi žiadanú úhradu trov nepriznal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. marca 2015